

Szerkesztőség  
 Arad, Acsev-palota.  
 Kiadóhivatal:  
 Bulv. Regele Ferdinand 22.  
 (József főherceg-ut.)  
 (Aradi Nyomda Vállalat.)  
 Sürgőnyeim: Közlöny, Arad.  
 Telefonszám:  
 Szerkesztőség és kiadóhivatal  
 151.

# ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

\* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. \*

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lei.  
 Fél évre ... 150 Lei.  
 Negyed évre ... 75 Lei.  
 Havonta ... 25 Lei.

Hirdetések díjazás arányát  
 vétnék fel.

Megjelenik naponta reggel.

**Lapunk legfőbb közleményei:**

Arad Petőfi-ünnep.  
 A Wenckheim-palota titka.  
 Egy magyar asszony káivárija  
 Bécsben.  
 Új mozdonyokat kap a kisvonal.  
 Népvándorlás a zuhanó márka vá-  
 rosába.  
 Az Acsev és az állami kezelés.  
 Pogány József álnéven és titokban  
 Newyorkban.  
 Agyonszuri aradi hivataliszolga.  
 Oáry Zoltán jobban van.  
 Egy család tragédiája.

**Villamos, vagy gőzvasut**

A legfőbb ember fázik az adó-  
 tól, másoknak viszont rendszeren  
 nagy melege lesz tőle, mert, val-  
 juk be őszintén, fehér hó!ó szám-  
 ba megy az a halandó, aki szíve-  
 sen fizet adót. Mindenki úgy érzi,  
 hogy az adó nem egyéb, mint az ő  
 anyagi megrövidítése. Szóval az  
 adó nem valami népszerű intéz-  
 mény. Nem egészen indokoltan és  
 jogosan, mert elvégre az adózó  
 polgárság többféle formában meg-  
 kapja annak a nem szívesen fize-  
 tett adónak az ellenértékét is. Föl-  
 téve természetesen, hogy adósz-  
 szegeinkkel jól gazdálkodnak. Ne-  
 künk aradiaknak mindig ludbőrös-  
 sé válik a hátunk, ahányszor az  
 adókövető-bizottság elé kerülünk.  
 De nem annyira az állami adó,  
 mint inkább a községi pótdadó

miatt, tudván azt, hogy a ránk ki-  
 rótt állami adó, a valóságban meg-  
 sokszorozódik a községi pótdadó  
 által, melynek hováfordítását el-  
 lenőrizni, városi autonómia hiányá-  
 ban, nem igen áll módjában a vá-  
 ros közönségének. Ha megvolna a  
 törvényhatósági bizottság, mint a  
 város közönségének mandatárisa,  
 sokkal könnyebben viselhethé-  
 el a hatóság is a községi pótdók  
 mikénti felhasználásáért a felelős-  
 séget, mert nem egymagának kel-  
 lene azt viselnie, hanem megosz-  
 lanék közte és a törvényhatósági  
 bizottság között. Az Aradi Köz-  
 löny mai számának más helyén  
 beszámolunk az aradi kisvasut  
 ügyéről, mely ismét beszédes bizo-  
 nyíték a városi autonómia vissza-  
 állításának sürgető szükségessége  
 mellett. Arról van ugyanis szó,  
 hogy a városi hatóság egy hat mil-  
 lió letes városi kölcsönt akar föl-  
 venni, melynek fele a városi kis-  
 vasut mozdonyainak vásárlására  
 lenne szükséges. Szóval, amikor a  
 villamos vasut építésére már ki-  
 van írva a pályázat s így belátha-  
 tó időn belül villamos vasut fogja  
 lebonyolítani a városi forgalmat,  
 ugyanakkor a város több millió lei-  
 ért mozdonyokat akar venni a  
 köztetszés mellett halálra ítélt vá-  
 rosi kisvonathoz. Szükségessé te-  
 szti ezt a vásárlást az a körülmény,

hogy a város a közuti forgalmat a  
 lehető legsilányabbul lebonyolító  
 kisvasut gőzmozdonyaiért évi 850  
 ezer lei bérösszeget kénytelen fi-  
 zetni, ami a következő 3 évre több  
 mint két és fél millió leire rugna,  
 feltéve, hogy a francia frank úrfolya-  
 ma nem emelkedik, mert a bér-  
 összeg francia frankban fizetendő  
 és feltéve, ha a bérbeadó társaság  
 meghosszabbítaná a bérszerző-  
 dést. A város vezetősége, amely  
 nem felelős ezért a ma semmikép-  
 pen sem előnyös szerződésért,  
 most arra a következtetésre akar lép-  
 ni, hogy egyszerűen vásárol mozd-  
 nyokat a Kisvasúthoz. Meg va-  
 gyunk róla győződve, ha volna a  
 városnak törvényhatósági bizott-  
 sága, az e kérdés ilyen megoldásá-  
 hoz nem járulna hozzá, hanem azt  
 mondaná: Aradváros ez időszak-  
 ti közuti forgalma annyira minden  
 kritikán aluli, hogy nem érdemes  
 egy banit is áldozni rá. Ellenben  
 stettessük minden módon a villa-  
 mos vasut kiépítését. Még anyagi  
 áldozatok árán is. Legyen végre  
 megoldva Arad közuti forgalma,  
 melynek mai lebonyolítása legfö-  
 ltebb Mucsának felel meg. Vagy  
 még annak se.

**Kétféle iskola lesz Romániában**

(A magyar követ a külügyminiszternél — A román művek nacionalizálása.)

BUCURESTI. A legutóbbi mi-  
 nisztertanácson Anghelescu közok-  
 tatásügyi miniszter beszéde fo-  
 lyamán azt a kijelentést tette,  
 hogy ezután kétféle iskola lesz  
 Románia területén. Csak feleke-  
 zeti és magániskolák lesznek.  
 BUCURESTI. A legfőbb gaz-  
 dasági tanács legutóbbi ülésén  
 tárgyalta a resicai művek nacio-  
 nalizálását. A kormány elhatá-  
 rozta, hogy a nacionalizáláskor  
 újabb részvényeket bocsát ki,  
 úgy, hogy a tőke nagyobb része  
 román érdekeltség kezébe kerül-  
 jön. Természetesen ugyanakkor  
 megváltoztatják az alapszabályo-  
 kat is.

BUCURESTI. A Monitorul  
 Oficial közli a kereskedelmi mi-  
 niszter rendeletét, amelynek ér-  
 telmében az 1912. szeptember  
 20-án kibocsátott sertéskivitteli  
 engedélyek december 15-én túl  
 érvényüket veszítik, úgy, hogy  
 ezen időpontig feltétlenül igénybe  
 veendők. (Rador.)  
 BUCURESTI. Báró Zichy-  
 Rubldo Iván magyar követ teg-  
 nap kihallgatáson volt Duca kül-  
 ügyminiszternél. A magyar kö-  
 vet ugyanis tegnap érkezett meg  
 Budapestről és tájékoztatta a kül-  
 ügyminisztert a magyarországi  
 állapotokról. (Rador.)

**Németországban**

decemberre forradalmat várnak.  
 (A polgárság és a munkásság köz-  
 delme konzervatív megvilágítás-  
 ban. — A monarchisták nem Vil-  
 most, hanem a trónörökösit akar-  
 ják.)  
 — Az Aradi Közlöny hamburgi ál-  
 kalmi tudósítójától. —  
 Talán sehol sem érezhető any-  
 nyira a gazdasági élet teljes lesze-  
 relésének hatása, mint ebben a ré-  
 gi dicsőségéről álmódzó ősi Han-  
 sa városban, ahol szinte az ember  
 szívébe markol az ellentét a kikötő-  
 i élet mai lanyhasága és a régi  
 lázas forgalom között. De azért  
 már lassan kezd magához térni  
 aléltóságából ez a lesújtott város és  
 már itt-ott kezdenek mutatkozni  
 a nagyarányú gazdasági élet meg-  
 indulásának jelei. De addig, amíg  
 itt megkezdődik az élet újból, ad-  
 díg még nagy és nehéz utat kell  
 megtenni a német népnek. A gi-  
 gantikus méretű forgalomra hően  
 dezett hamburgi kikötőkben ma  
 eseményszámba megy egy-egy ha-  
 talmas oceánjáró hajó elindulása,

holott az régebben mindennapos  
 látvány volt. — E hó 19-én is  
 ilyen látványosság volt a Caromia  
 behajózása és ezt a ma már saj-  
 nos, szokatlan eseményt a kikötő-  
 város lakossága a legnagyobb ér-  
 deklődéssel kísérte figyelemmel  
 és beláthatatlan sokaság lepte el a  
 partokat. Ez alkalommal természe-  
 tesen az itt tartózkodó magyarok  
 is kíváncsiak.  
 Átutazóban lévén, nagyon meg-  
 örültem, hogy itt alkalmam nyílt  
 megismerkedni egy vezető pozí-  
 ciót betöltő egyéniséggel, aki lelki-  
 ismeretes tájékoztatást nyújtott a  
 jelenlegi hamburgi helyzetről. Mí-  
 vel azt hiszem a magyar közönsé-  
 get is közletről érintik ezek a kér-  
 dések, iparkodom a lehető legna-  
 gyobb tárgyilagossággal teljesen  
 száraz tényekre szorítkozva is-  
 mertetni a nyert információkat.  
 — Hamburgban és általában  
 Németországban csendes munkás-  
 uralom van. A hamburgi szenátus  
 többsége most kommunista és szo-  
 cialista elemekből áll. A munkások  
 számottevő része itt is, mint más

hol, a kommunista párt tagja. A  
 város ura a munkástanács, mely-  
 nek legújabb és fontosabb rendel-  
 kezése a következők: Napi 8 órai  
 munkaidő, ezenkívül túlóra heten-  
 kint legfeljebb 15 óra, minden mun-  
 kaldő után 12 órás pihenő kötele-  
 ző. A külföldiek itt tartózkodását  
 a munkástanács engedélyezi há-  
 rom hónapra. Lejárát után meg-  
 hosszabbítható. Igen érdekes, hogy  
 külföldit csak akkor szabad alkal-  
 mazni, ha a nyelv vagy szaktudás  
 miatt feltétlenül szükséges. Ezt az  
 intézkedést itt a német alaposág-  
 gal a legnagyobb lelkiismeretes-  
 séggel betartják.  
 — A munkástanács hatalmára  
 jellemző, hogy még a munkabérek  
 be is beleszól. Ma egy hajógyári  
 munkás heti fizetése 10—12 ezer  
 márka, azaz havonta több mint  
 40 ezer márka. A teherkocsisok he-  
 tekint 5—6 ezer márkát kapnak.  
 Az elvtársak tehát jól gondoskod-  
 nak magukról. Tulóradaj az üzemi  
 és gyári munkásoknál 300, vásár-  
 nap 450 márka óránként. Egy ma-  
 gyar fia Hamburg, Amerika Linie

tisztviselője szeptemberre 9 ezer,  
 októberre 17.800 márkát kapott,  
 novemberre pedig 125 százaléka-  
 kal emelnek. Megjegyzem, hogy  
 az illető 25 éves és két hónapja  
 van Hamburgban a vállalatnál.  
 Tekintve, hogy csak a Freiha-  
 fen területén levő hajógyárakban  
 és üzemekben 69 ezer munkás dol-  
 gozik, érthető, hogy a városi ta-  
 nács 12 milliárd értékű szükség-  
 pénzt bocsájított ki ezelőtt két hét-  
 tel, mert a bankok nem rendelkez-  
 nek annyi pénzzel, mint amennyi-  
 re a munkaadóknak szükségük  
 van munkásaik kifizetésére. — A  
 munkások a rengeteg pénzzel nem  
 tudják mit kezdeni és így az na-  
 gyobb részt a kocsmába vándorol,  
 amikből különösen a kikötők körül  
 majd minden sarkon van egy.  
 — Az utonállás és rablás igen  
 gyakori, minden nap három-négy  
 véres eset áll az újságban. A rend-  
 őrség ezzel szemben csaknem te-  
 hetetlen, mert a rendőr élete éjjel  
 ép úgy veszélyben van mint a kö-  
 zönségé. Majd minden hétre esik  
 egy, rendőrgyilkosság, úgy, hogy

### Egy család tragédiája.

(Mégmérgezte magát a tönkre ment anya.)

Budapestnek közismert alakja volt néhány esztendővel ezelőtt Heller Róbert, az elegáns, jómiegtelenesü fiatalember, akít Weisz Annie tragikus halálával kapcsolatban gyilkosság gyanúja miatt a rendőrség őrizetbe vett. Heller Róbert tisztázta magát a súlyos gyanu alól, de a meghurcoltatás nagyon megviselte és elhagyta Magyarországot. Heller Róbert Budapesten kiadta és szerkesztette a *Madame* című folyóiratot és a művészi kiállítású folyóiratra sokat ráfizetett. Pénzt édesanyjától, Heller Simonnetől kapott, aki rajongásig szerette fiát.

Heller Simonné, egy főtörzsorvos özvegye, dúsgazdag asszony volt. Tavaly, hogy fia kiszabadult a rendőrségről, eladta Bajza-utcai bérpalotáját és Révay-utcai nyolcszobás lakását, amelyben sok milliót érő bútorok, képek és szőnyegek voltak. Fiával együtt Párisba ment, ahol Heller Róbert vállalkozásokkal próbálkozott és *csakhamar elvesztette édesanyja egész vagyonát. Nagy nyomorba jutottak.* Heller Róbert egy külvárosi moziba szerződött zongoristának, majd filmközvetítéssel próbálkozott és egy filmexportlapot indított.

Heller Simonné Párisban nem bírta soká a nélkülözéseket, néhány héttel ezelőtt hazajött Budapestre. Lakást nem kapott, ismerősének, Freund Ármán dr. ügyvédnek Margit-körut 13. szám alatti

lakásán húzta meg magát. Itt is nyomorgott, elegáns ruháit még Párisban eladta, úgy hogy teljesen lerongyolódott. Tegnap újabb csapás érte a szerencsétlen uriaszszonyt. Kisebbik fiát, *Oszkárt* a rendőrség őrizetbe vette. Heller Oszkárt *a felesége házasságszédel*

*gésért jelentette fel*, mert elhagyta és hozományát elköltötte. Heller Simonné ezt az újabb megpróbáltatást nem bírta elviselni. Tegnap délután mérgezte magát. A mentők a Rókus-kórházba vitték, ahol életveszélyes állapotban fekszik.

## Uj mozdonyokat kap a kisvonal

(Naponta 14 francia frank kölcsöndij a mostani mozdonyokért. Kölcsönt vesz fel a gépüzem igazgatósága.)

Zádor Imre Aradváros gépüzem-igazgatója ma érkezett haza Bucurestiből, ahol a város vezetőségének megbízásából nagyobb kölcsön felvétele ügyében folytatott tárgyalásokat az ottani illetékes körökkel. A gépüzemigazgató elmondotta az *Aradi Közlöny* munkatársának, hogy a gépüzemek vezetősége hat millió lelt kölcsönt szándékozik felvenni, amelynek egyrészét fontos beruházásokra akarja fordítani. A kölcsönből elsősorban a három millió leinyi függő kötelezettségét teljesíti a gépüzemek igazgatósága. A fennmaradó összegből a vízműveknél szükségessé vált vízszűrőket szereznek be, azonkívül víz- és gázórája vitóműhelyeket állítanak fel. A legfontosabb azonban az, hogy a gépüzemeknek egy régi terhes kiadását szüntették meg a felvett kölcsönből. Kevesen tudják ugyanis, hogy a gépüzemek igazgatósága a kisvasut mozdonyait kölcsön bírja a Magyar Vasutforgalmi Részvénytársaságtól, amelynek romániai csoportja *Auxiliaru* név alatt

működik. Aradon öt mozdony bonyolítja le naponta a forgalmat és minden egyes mozdonyért naponként 14 francia frankot köteles fizetni a részvénytársaságnak kölcsöndij fejében a gépüzemek igazgatósága. Ez az összeg évenként 850.000 lelt tesz ki. Az Auxiliaruval kötött szerződés még ez évben lejár és az igazgatóság a szerződést nem szándékozik megújítani, hogy megszabaduljon az évenkénti horribilis kiadástól. Az a szándéka a gépüzemek igazgatóságának, hogy *uj mozdonyokat fog beszerezni* amortizációs kölcsönrel. Az igaz, hogy a villamos vasut építkezéseinek tárgyalása folyamatban

van és hogy a város vezetősége rövidesen kiírja a nyilvános pályázatot a villamos vasut építésére, de a legoptimisztikusabb vélemény szerint sem remélhető, hogy Aradon a villamos vasutat a nyilvános pályázat kiírása után három éven belül üzembe lehessen helyezni. Ez idő alatt háromszor 850.000 lelt takarít meg a gépüzemek igazgatósága, amely összeget a forgalomban levő mozdonyokért kellene kölcsöndij fejében fizetni. Ezért az összegért új mozdonyokat lehet beszerezni.

A gépüzemigazgató elmondotta, hogy Bucurestiben tárgyalásokat folytatott a Creditul Judetului Communelei igazgatóságával. Ez a pénzügyminiszteriumnak az a szerve, amely a vármegyék és községek kölcsönügyeit intézi. A tárgyalások még nincsenek befejezve, mert nem volt alkalma beszélgetni *Franasovics* belügyi államtitkárral, aki a városok és megyék kölcsönügyeit referálja. Terv szerint a hat millió kölcsönt a gépüzemek igazgatósága husz évre veszi fel amortizációra és a teljes összegnek évenként tizenkét százalékat fizeti törlesztéses kamat fejében.

## Pogány József álneven és titokban Newyorkban.

(A kommunisták tagadják, mert félnék, hogy deportálják. — Az amerikai hatóságoktól nem kapott engedélyt a beutazásra. — Titokban szerkeszti a newyorki „Uj Előre“-t. — Kommunista propaganda az amerikai magyarság között.)

— Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől. —

Röviden jelentettük, hogy *Pogány József*, a magyarországi proletárdiktaturának ez a legátosabb emlékeztető vezére, aki nemcsak a magyarságot, de saját szűkebb elvtársait is minden adandó alkalommal cserbenhagyta és elárulta, Moszkvából Newyorkba utazott és most ott az „Uj Előre” című kommunista newyorki magyar napilap szerkesztője. Ez értesülésünket ugyan feltétlenül beavatott és hiteles helyről szerezettük, azonban még is alkalmat kerestünk arra, hogy olyan személyiségtől is szerezzünk információkat, aki a legapróbb részletéig ismeri a Moszkvába szökött és ott tozódó *Kun Béla*-banda összes ügyeit. Utánjárásunk váratlan és szenzációs eredménnyel végződött. Feltétlen mértékadó információink kijelentette azt, hogy *Pogány József* Newyorkban tartózkodik, már hetek óta ott van, de sem az ottani magyarságnak, sem pedig a hatóságoknak nincs tudomásuk *Pogány József* ottlétéről. *Pogány* ugyanis nem kaphatott Amerikába beutazási engedélyt, mivel a legexponáltabb és legrosszabb híru kommunista vezérek közé tartozik. Ezért *hamis névre kiállított utlevéllel és hamisított beutazási engedéllyel ment Amerikába*. Hogy Newyorkban fel ne ismerjék, szakált és bajszot növesztett a csupaszképi síófoki *Napoleon*. Newyorkban hamis néven

van bejelentve és habár naponta bejár az „Uj Előre” szerkesztőségébe (Newyork, City, 33 East 1st Street), még sem tudja az „Uj Előre” néhány belső munkatársán kívül, hogy *Pogány* Newyorkban tartózkodik. A szigorú titoktartás azért szükséges, mivel az amerikai hatóságok egyébként letartóztatnák és deportálnák. Éppen ezért e leleplezést úgy a bécsi, mint a moszkvai magyar kommunisták cáfolni fogják és Newyorkban is le fogják tagadni. Én azonban feltétlenül hiteles forrásból szerzett jelentésemet fenntartom és mivel *Pogány Józsefet* a társadalom legveszélyesebb ellenségének tartom, habár ez nem természetem, most a nyilvánosság előtt denuncióalom és egyuttal bejelentem azt is, hogy *Pogány József* newyorki tartózkodásáról értesítettem az „Amerikai Magyar Ujság” című newyorki napilap és a „Bridgeport” című Bridgeportban hetenként kétszer megjelenő magyar ujság szerkesztőségét is, hogy ezek által az amerikai hatóságok is tudomást szerezzenek *Pogány József* newyorki szerepléséről és a legerélyesebb vizsgálatot indítsák meg ebben az ügyben. Mivel soha életemben még senkit sem denuncióáltam és világnézetem nem is engedné meg politikai ellenfelek denunciólását, ezt nyilvánosan teszem meg, mivel *Pogány Józsefet* nem tekintem tisztességes por

a munkásnegyedekben a rendőrök a sötétség beálltával csak hármával teljesítenek szolgálatot. A rendőrség egyébként ugyszólván teljesen nacionalista. Mindegyik büszkén hordja ma is a vaskeresztet és egyéb kitüntetéskeket. A szenátus a rendőrségtől elvette a régi díszes sisakokat, mert „azt a császár is hordta!” Most a régi népfelkelői sisakot hordják. A munkások állandó ellenszenvét érezve a rendőrök roppant brutalissákká váltak. Ha valaki az első felszólításra nem követi őket, azt gammibottal adág ütök fejbe, amíg el nem esik. A fenyegetőző munkásokat pedig szigorúan leintik: „Csend, mert ti is a földre kerülnétek!” A rendőr és a munkás viszonya képviseli körülbelül a jobb- és baloldali pártok viszonyát. A pártok egymást okoklják a drágaságért és fenyegetig egymást állandóan, balról munkásuralomról, jobbról monarchista puccsal.

Egy érdekes esetet is elmondok még ami velem történt. A villamoson egy magyar diákkal utaztam és természetesen magyarul beszélünk. — Mivel a körülöttünk ülő közönség angolnak nézett minket, szidalmazni kezdtek bennünket. A helyzet már-már kínossá vált, mire én észrevettem, hogy itt félreértésről van szó és megmon-

dottam, hogy mi magyarok vagyunk. Legnagyobb meglepetésemre ekkor egy munkás azt a kijelentést tette, hogy a magyarok karácsony után ugyanabban az elbánásban fognak részesülni, mint a német burzsoázia, mert mi magyarok is fehérek vagyunk. — Más oldalról is megerősítették azt a hírt, hogy a munkások között nagy készülődés folyik karácsony táján kitörni készülő zavargásokra. A polgári elemek, a leszerelt tisztek és diák egyesületek előre is felkészülten várják ezt az előre bejelentett forradalmi kirobbanást. Érdekes különben, hogy a polgárság összejöveteleken egyébről se beszél, mint a császárról és a császárságról. — Különösen érdekes, hogy a császárt nem nagyon szeretik, mert csak a trónörökös személyéért rajonganak. A császár növekvő népszerűtlenségét liberális felfogása okozza, mely a szociáldemokrata árnyalatokkal is megegyezést keres. Ugyilátszik tehát, hogy decemberben megismétlődnek majd az utcai harcok, melyek előreláthatólag nem szorítkoznak Hamburg területére, mert a gazdaságilag tönkretett, türehtetlen megélhetési viszonyok közt élő németek karácsony táján esetleg döntésre viszik sorsukat.





## Odry Zoltán jobban van.

(Feljelentés Sebestyén Jenő ellen. Fegyelmi eljárás indult Odry ellen)

Az a véres kimeneteli incidens, amely péntek éjszaka a Vadász-kürt-kávéházban történt, még ma is foglalkoztatja a város közönségét. Az érdeklődés különösen a súlyosan sérült Odry Zoltán városi tisztviselő felé irányul, aki nyolc sebbel fekszik a vármegyei kórház belgyógyászati osztályán. Odry Zoltánnak — amint megírtuk — két súlyos sebe van a hátán, amelyek a tüdejét is megsértették annyira, hogy levegő szívárog keresztül rajtuk. A kezelő orvosok annak az aggodalmuknak adtak kifejezést, hogy a sebekbe ruhafoszlányok kerültek, ami iátráltatta volna a beteg gyógyulását. Az aggodalomra tápot adott az, hogy tegnap este kisebb hőemelkedés volt tapasztalható, ami esetleg inficiálást jelenthetett. — Azonban ma reggelre Odry Zoltán lényegesen jobban érezte magát. Időnként a beteg fájdalmáról panaszkodott és kisebb tudóvzés volt nála tapasztalható. Az orvosok véleménye szerint Odry Zoltán már túl van a veszélyen és komplikációktól nem kell tartani. Értesülésünk szerint Odry, bár ki jelentette, hogy nem kívánja ellenfele megbüntetését, mégis feljelentést tett Sebestyén Jenő ellen, mert Sebestyén levelet írt neki a kórházba, amelyben azt állítja, hogy önvédelemből használta zseb kését.

A sajnálatos esemény tragikus sorsu szereplője Odry Zoltán ellen dr. Robu János főpolgármester megindította a fegyelmi eljárást. A szimpatikus városi tisztviselő figye a város fegyelmi bizottsága elé kerül és közbotrány okozása miatt indítják meg a fegyelmi eljárást Odry Zoltán ellen.

## Elhalasztották a konferenciát.

(Hol tartózkodik a szultán?)

Páris. A Havas távirati ügynökség jelenti, hogy a lausannei közeli békekonzferenciát az angol kormány kérésére huszadikára halasztották.

Páris. Poincaré elnök fontos tanácskozást folytatott a francia delegáció tagjaival, akik a lausannei konferencián fogják képviselni Franciaország álláspontját. A tanácskozáson jelen voltak a pénzügyi, hajózási, diplomáciai és katonai szakértők, valamint Foch és Weygand tábornokok. (Rador.)

Páris. Tegnap este a késő órákban közölte a kormány, hogy létrejött a megállapodás az angol kormánnyal arra nézve, hogy a lausannei konferenciát november 21-én nyitják meg.

Páris. A szövetségesek külügyminiszterei már megállapodtak a tárgyalások ügymenetére vonatkozólag. A területi, pénzügyi és katonai klauzulákra vonatkozólag az angol és francia felfogás megegyezik. (Rador.)

London. Konstantinápolyi jelentés szerint az angol csapatok parancsnoksága kommunikált adott ki, amely megcáfolja azt a hírt, hogy a török szultán angol hadihajón rejtőzködik. Egyelőre nem lehet tudni, hogy hol van a szultán. (Rador.)

Páris. Diplomáciai körökben számolnak azzal, hogy a lausannei konferenciára az Északamerikai Egyesült Államok ezúttal ismét figyelt fognak küldeni, mint annak idején a genová konferenciára és ez a megfigyelő képviselő az Egyesült Államok érdekeit a petro-

## Egy magyar asszony kálváriája Bécsben

— Kikergették saját házából és pofonokat ígértek neki. —

— Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől. —

Bécsben egy ideig példátlan és a Bécsben élő magyarok érdekeit súlyosan sértő eset játszódott le a napokban. Mednyánszky Henrik volt huszárcapitány, jelenleg bank igazgató, feleségét olyan inzultus érte bécsi lakásán az osztrák hatóságok tudtával és türelésével, amely méltán vált ki teljes felháborodást az egész magyar társadalomból. Átadjuk azonban a szót Mednyánszkynek, aki betegen ma utazott el Bécsből Budapestre:

— Hietzingben laktunk két év óta saját háromemeletes házunkban egy háromszobás lakásban. Ezelőtt két hónappal anyám beteg lett, operáltatni kellett, tehát hazamentünk Pestre, lakásunkat itt hagytuk és elhatároztuk, hogy vendégként magunkhoz vesszük egy lakás nélkül tengődő Bécsben élő rokonunkat. Nem is lett volna szükséges lakáshivatali engedélyre, mert — hangsúlyozom — vendégként fogadtuk oda az üresen maradt hietzingi lakásunkba. Közben tudomásunkra jutott, hogy egy osztrák automobil-ügynök, mint albérlő pályázik a mi lakásunkra és megtudtuk azt is, hogy butorainkat a maga részére akarja megkaparintani, pedig mi ezeket semmi körülmények között nem adjuk el. Lakásunkért, amelyet nem végkép, csak anyám betegségének tartamára hagytuk el, megindult a versengés, tudomásom szerint az ügynök nagyobb „áldozatot” is hozott a bécsi lakáshivatalnál, mire az elrendelte a mi kihalóztatásunkat. — Kétségbeesésben Berzeviczyhez, a magyar földmivelésügyi minisztérium bécsi megbízottjához futottam és őt megkértem, hogy legyen segítségemre. Berzeviczy készséggel vállalkozott és együtt mentünk el az összes illetékes fórumokhoz, de a végzés elkönyveléséről még nyomokat sem találtak. A hatóságok figyelmeztettek bennünket arra a lehetőségre, hogy félreértésről, vagy svindliről lehet szó. Fenjártunk a bécsi magyar követségen, az interveniált érdekekben, de orvoslást nem kaptunk.

— Tegnap reggel kilenc óra-

kor otthon voltam, amikor beállított a lakáshivatal egy tisztviselője, egy közrendőr és négy markos legény. Szó nélkül nekiestek a butoroknak, képeknek és mindent összerongálva össze-vissza hánytak, fehérneműimet pedig kidobálták a szekrényekből. Én tiltakoztam, mire az egyik legény a rendőr és a hivatalnok gunyos mosolya mellett két pofont ígért nekem. Kezét fel is emelte, de tettelességre még sem került a dolog. — Hangos tiltakozásomra, érthető felhevültségemre a rendőr azzal válaszolt, hogy azonnal bekísér, erre kijelenttem, hogy magyar állampolgár vagyok és ő lesz a felelős, ha letartóztatnak. Erre a rendőr meghunyászkodott és nevetve figyelte a formális fosztogatást. Sok milliót érő értéktárgyaimat, szobrokat, festményeket, antik butorokat, Mária Terézia-korabeli hálószobámat, Biedermeier szalonomat levitték a pincébe. Az autógünyök azonnal elfoglalta a lakásomat, engem pedig az utcára tettek. Vonatot nem kaptam azonnal, egész éjjel az utcán csatangoltam és mostan összetörve elutazom Pestre.

— Elpusztult kikötők. — Tengeri szökőár.)

## Nagy földrengés Délamerikában.

(Elpusztult kikötők. — Tengeri szökőár.)

London. A délamerikai tengerpart mentén, főleg Chilében észlelt katasztrófális földrengésről neliçzen érkeznek hírek, mert a földrengés a távirókészülékeket elpusztította. Az eddigi hírekből azonban már megállapítható, hogy a rendkívül nagyméretű katasztrófa sok ezer emberáldozatot követelt. A pusztítás kerülete 200 négyzetkilométer és félkör alakban veszi körül Santiago di Chile fővárost. Az ország északi részén a földrengéssel egyidejűleg nagy arányú tengeri szökőár pusztított, amely több kikötőváros egyes részeit tökéletesen elsöpörte. A legsúlyosabban Colombo kikötőváros szenvedett, ahol a szökőár ötszáz házat teljesen elpusztított. Ugyancsak nagy pusztítást vívt véghez a szökőár Laserna és Cobigo városokban Cobignóban eddig több, mint száz halottról tudnak. A Buenos

Ayresből, Argentina fővárosából érkező jelentések szerint a földrengés az egész délamerikai kontinensen érezhető volt. Argentínában megálltak az órák és kialudt a villamos világítás. A földlökések a szombaton egész éjszakán át érezhetőek voltak. A földrengés Chile és Északamerika között összetörte a kábelvezetéseket. A Havai-szigetek partjain is szökőár pusztított. Több a kikötőkben horgonyzó hajót elsodor-tak a hullámok.

— Elpusztult kikötők. — Tengeri szökőár.)

## Hogy áll a leu?

November 13-án fizette: 100 lelért:

Párisban 9.87 frankot  
Zürichben 3.50 frankot.  
Budapestben 1600 koronát

## Mulatságok.

— A Patronázs műsoros estélye. Jóval a farsangi báli szezon előtt, de a közönség annál nagyobb érdeklődése mellett tartották meg szombaton este az idény első mulatságát. Az aradi Patronázs-Egyesület rendezett műsoros-estélyt a Fehér Keresztben, amely minden tekintetben pompásan sikerült. Két egyfelvonásos szindarabok, hangulatos dalokat, verseket, táncokat adtak elő a szereplők: Erős Irén, Maurer Lujza, Székely H. Sándor, Marossy Rudolf, Weinberger László. Különösen nagy hatása volt Cellért Pál „Csodatánc” c. hangulatos kompozíciójának, amelyet Makos Frida és Bizza László adtak elő ügyesen. Karinty egyik pompás humoru tréfiájának főszerepét Petrás Ella játszotta kedvesen. A közönség minden szám után lelkesen tapsolt a szereplőknek. Műsor után a megjelentek a késő reggeli órákig maradtak együtt. A szépségverseny első díját Petrás Ella nyerte meg.

— Aradi művészek Lippán. Lippai tudósítónk jelenti telefonon: Élénk emlékezetben él még az a diszkreditáló verzió, amely önhibáján kívül súlyosan érintette Lippa művelt közönségét, mert a sajnálatos tévedés folytán kétely támaszkodott aziránt, hogy lehet-e Lippán kultur-estélyt rendezni. Az eddig függőben volt kérdés végleges megválasztására a Plakatum lippai reklámvállalat fáradságot és anyagit nem kimélve, meghívott aradi művészekkel szombaton, folyó hó 11-én estélyt rendezett és nemzetségre való különbség nélkül zsufozásig megtelt nézőtér a vidéki fogalmat meghaladó módon ünneplésszerű tetszésnyilvánítással és meleg rokonszenvével kétségtelenül bebizonyította, hogy Lippa igenis alkalmas talaja a kulturának. Az est műsorát Győző Alfréd a szakértő körültekintésével úgy állította össze, hogy abban a szereplők mindegyike megtalálta a számára teljes művészi sikert biztosító helyet. A nivót Várady Margit klasszikus énekszámai, a szépet Győzőné Orbán Iby szeriöz előadásai, a kedveset Sirián János baritonista szólószámai, a mulattatót Győző Alfréd humora nyújtotta. Ez a sikerrel teljes estély előlegezi a jövőendő biztosítékát minden kultúrtörékvésnek, amelynek Lippán mindig termékeny talaja akad, ha kellő türelemmel jár el hivatása teljesítésénél.

## HIREK.

### A hadikölcsön-kötvények.

(Memorandum a kormány tagjait  
hoz.)

A hadikölcsönök ügye egyik legfőbb kérdése Erdély lakosságának. Körülbelül egy éve, hogy meg történt a kötvények román felülbélyegzése, de azóta semmi sem történt a kérdés megoldására. A timisoarai (temesvári) Polgári Szervezet most memorandumban hívja fel a kormány figyelmét a hadikölcsönkötvények beváltásának fontosságára és sürgősségére. A memorandum bő indokolás mellett kéri a román felülbélyegzésű hadikölcsönkötvények beváltását, történjék az készpénzben, vagy bármilyen, a gazdasági forgalom tárgyát képezhető és kamatozó címletekre való becserélés által. Az immár harmadik éve elmaradt kamatjövédelmet egyszerre, visszamenőleg kéri kifizetni a memorandum. A hadikölcsönkötvények beváltási összegét oly arányban kívánja megállapíttatni a memorandum, amely a békeszerződés által Romániának juttatott területek nagy gazdasági kincseinek és az itteni lakosság gazdasági érdekeinek mindenképpen megfelel. Erdélyben mintegy két és fél milliárd értékű hadikölcsönkötvény van és a memorandum hivatkozik arra, hogy ez az összeg már megtérült azon adóttöbblet által, amelyet a csatolt területek lakossága az okiráltsággal szemben az államnak három év óta szolgáltat. A memorandumot a kormány minden egyes tagjának megküldötték.

— **Barthou beszámolt.** Páris. Barthou, a jóvátételi bizottság elnöke ma beszámolt Poincarének a bizottság berlini működéséről és tárgyalásainak eredményéről.

— **Gritta Ovidiu születésnapja.** Az aradi államrendőrség tisztviselői ma testületileg felkeresték Gritta Ovidiu rendőrprefektust és üdvözölték születésnapja alkalmával. A rendőrprefektus meleg szavakkal köszönte meg az üdvözlést.

— **A négyéves osztrák köztársaság.** Bécs. Az osztrák köztársaság fennállásának negyedik évfordulóját az egész ország fényesen megünnevelte. A bécsi helyőrség teljes létszámban eldefelirozott Hainisch előtt. A szociáldemokrata munkásság délután hatalmas méretű ünnepeket rendezett, amelyeket színházi diszlocadások zártak be. A lapok nagyrésze kiemeli, hogy a köztársasági gondolat Ausztriában jelentékenyen megerősödött és a köztársaság úgy a belföldi viszonylatok között, mint a külfölddel szemben a békét mindig megőrizni igyekezett. (Rador.)

— **Kilakoltatott kabaré.** Budapest. A Nemzeti Színház mellett levő Apolló-kabaré tegnap játszott utoljára. A kabarét mára kilakoltatták eddigi helyiségeiből, mert az épületet egy hollandi pénzcsoport vásárolta meg, amely az épületet lebontatja és a helyén nagy áruházat építet. A kabarének egyelőre nincsen más helyisége és ezért előadásokat sem tarthat.

## Az Acsev. és az állami kezelés

### Egyelőre elmarad az átvétel. — A minisztertanács határozata

Pár nappal ezelőtt hirt adtunk arról, hogy az *Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak* romániai vonalrészének állami kezelésbe való vételét kimondó minisztertanácsi határozat megmástitása érdekében tárgyalások folytak Bucurestiben az illetékes miniszterek előtt, melyekből kifolyólag megígérték, hogy a határozatot november 15-ére nem hajtják végre s a minisztertanács újabb határozatához e nagyjelentőségű kérdésben.

Mint hogy az eredeti rendelet hatánapjától alig néhány nap választ el bennünket, kérdést intéztünk az Acsev. igazgatóságához

— **Orvosi kinevezés.** A belügyminiszter dr. Embey Ivánt szemlaki körorvossá nevezte ki.

— **Magyarországon drágul az utazás.** Budapest. A MÁV. ma megszüntette az életbeléptetett vasuti forgalmi korlátozásokat. Az államvasutak november huszadikán újabb tarifaemlést léptetnek életbe. 160—200 százalékkal drágulnak a fuvardíjak és száz százalékkal emelik a menetdíjakat.

— **Házgondnok és lakó véres verekedése.** Véres kimenetelű incidens történt ma délelőtt Aradon. A Bul. Regele Ferdinand (Boros Benitéren) levő volt Dengl-ház gondnoka, Kőszegi bádogos sértő kifejezéseket használt egy ott lakó kereskedő felesége ellen. Amikor a férj tudomást szerzett az esetről, bement a házgondnokhoz és kérdőre vonta. A két ember között súlyos szóváltás keletkezett, mire a kereskedő inzultálta Kőszegit, aki felkapta az asztalon levő kést és összeszurkálta vele a kereskedőt. A kereskedő felesége feljelentést tett a rendőrségen, ahol megindult a nyomozás.

— **Vadászati szaklap Erdélyben.** Targu-Muresen (Marosvásárhelyen) „Vadászujság” címen vadászaklap első száma jelent meg. A lap az ujaradi Foxterrier Kennel Klub hivatalos lapja is. A lapot dr. Földessy György szerkeszti és első száma érdekes szak tartalommal jelent meg.

— **Olcsósági hullám Bécsben.** Bécs. Az egyre fokozódó pangás, mely az üzleti életet jellemzi, egyre több bécsi kereskedőt rákényszerített arra, hogy feltűnő módon hirdesse árainak leszállítását. A vevőközönség sztrájkjával szemben csak tetemes árengedményekkel tudnak a kereskedők célt érni. Sok üzletben huszszázalékos árengedményt ajánlanak fel, különösen a cipőüzletekben, ahol nagyon is érezhető a márka árfolyamesésének hatása. A berlini üzletek bécsi fiókjai néhány nap óta jóval olcsóbban adják el portékáikat. Az élelmiszerpiacon is érezhető az olcsósági hullám. A burgonya ára kilogrammonként 50 koronával olcsóbbodott. A szociáldemokrata községtanács az olcsóbbodás hatása alatt elhatározta, hogy a villamosjegy árát 1700 koronáról 1600-ra szállítja le. A huspiac az egyetlen, ahol olcsóbbodásról még mindig nem lehet szó.

— **Kivégzett ir politikusok.** London. Több ismeretlen kormánypárti ir politikust kivégeztek a köztársaságiak.

az ügy állására nézve. Az Acsev. igazgatósága megnyugtatólag közölte velünk, hogy a már előszóval vett miniszteri rendelkezés megerősítéséül vasárnap délelőtt távirati rendelkezés érkezett a vas ut igazgatóságához a közlekedésügyi minisztérium magánvasuti osztályának főnökétől, *Cosmovici* igazgatótól, mely szerint az Acsev és a szamosvölgyi vasutaknak állami kezelésbe vételét más alkalomra halasztják, az időpontot később fogják közölni. Az Acsev. állami kezelésbe való vétele tehát 1922. november 15-én nem fog következni.

— **Elutasított földosztási kérelmek.** A megyei agrárreform-bizottság ma tárgyalta Schillinger Lipót nagypéli birtokának kisajátítási ügyét. A község lakosai azon a címen akarták Schillinger birtokát kisajátíttatni, hogy Schillingerék nem tartózkodnak Romániában. Miután a bizottság megállapította, hogy Schillinger Lipót román állampolgár, itt lakik és a földjét is maga műveli, a kérelmet elutasította. A bizottság hasonlóképpen elutasította Fekete-gyarmat község lakosainak azt a kérelmét, hogy ossza fel közöttük a község birtokát. A bizottság továbbra is a község kezében hagyta a birtokot, miután bebizonyították, látta, hogy arra a községnek közcélokra szüksége van.

— **Eljegyzések.** Madár Géza építész, építőmester Arad és Wáhl Anuska Kisjenő jegyesek.

Gárdos Lajos Arad, Klopót Berta Marosilia jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Szigoru tél kilátásban.** Dél-Franciaországban rengeteg vándormadár csapat jelent meg. Miként Daxból jelentik, a madarak annyira fáradtak voltak, hogy kézzel lehetett őket megfogni. A madaraknak ily nagy csapatokban való megjelenése Európa számára rendszerint igen szigoru téli szokott jelenteni.

— **Járványos gyermekbetegség Mikalán.** Az aradmegyei orvosi hivatal ma jelentést kapott, hogy Ómikalaka község iskolás gyermekei közül eddig ötvenen betegedtek meg fültömírgylobban. Az erősen ragadós betegséget az egyik tanító is megkapta a beteg gyermekektől. Dr. Bradean Athanaz megyei főorvos elrendelte az ómikalakai iskolának a járvány idejére való bezárását.

— **A Szociális Missziótársulat aradi szervezete.** f. hó 20-án d. u. 5 órakor tartja a városháza tanácstermében közgyűlést, melyre a tagokat és érdeklődőket ez uton hívja meg Vásárhelyi Janka ügyv. elnök.

— **A tamándi gyilkosok épelméjük.** Az Aradi Közlöny néhány héttel ezelőtt jelentette, hogy a tamándi Chera-féle rablógyilkosság két tettesének, a halálraítélt Balean Aurel-nak és a fegyházbüntetésre ítélt Valea Zorillának elmeállapotát megfigyelési alá vették. A megfigyelést dr. Bradean Athanaz megyei főorvos és dr. Pozsgay István végezték, akik vizsgálataikat ma fejezték be és az arról szóló jelentést is ma terjesztették be az ügyészségnek. A jelentés szerint mind a két megfigyelt itélőképességének teljes birtokában

van és volt a tett elkövetésekor is.

— **Tüntetés egy Schnitzler-felolvasáson.** Nagy zavargások voltak tegnap este Teplicben a Reigen szerzőjének, Schnitzlernek a felolvasásán. Alig kezdte meg Schmitzler a felolvasását, el kezdtek többen kiabálni: „Olvassa fel nekünk Schnitzler ur a Reigent!” Erre akkora zaj kerekedett, hogy Schnitzler kénytelen volt félbeszakítani a felolvasását. Ekkor a rendőrség a zajongók közül néhányat kivezetett a teremből, ámde ezek csakhamar visszatértek és csakhamar verekedésre került a sor, úgy, hogy Schnitzler kénytelen volt távozni. A verekedés még az utcán is folytatódott.

— **Cseh fascista-köztársaság.** Prága. A morvaországi Holleschauban cseh fascistaszervezet alakult, amely „Cseh fascistaköztársaság” címmel lapot is indított. Az új lap szerint a cseh fascisták le fognak számolni a csehországi németekkel, a kommunistákkal és a Hlinka-pártjához tartozókkal. Követelik, hogy halálbüntetéssel sujtsák a kémeket, hazaárulókat és az államvagyont sikkasztókat. A munkakerülőket kényszerfoglalkoztatással akarják megrendszabályozni. A cseh lapok óva intik a fascistákat az erőszakoskodástól.

— **Garami könyvét kitiltották Magyarországból.** Budapest. Garami Ernő „Forongó Magyarország” című könyvét Magyarországról kitiltották és a taláható példányokat elkobozták.

— **Ötszáz valuta-siber.** Budapest. Amióta a devizaközpont fennáll, azóta a valutacsempészes ismét emelkedőben van. Eddig közel ötszáz kereskedő ellen indítottak eljárást valutacsempészesért. Ezekről megállapították, hogy több mint száznyolc van millió korona értékű idegen valutát siboltak ki az országból. Ma őrizetbe vette a rendőrség Braun Andor tőzsdeügynököt és Köves Gyula utazót, akire rábizonyult, hogy Romániába és Németországba akartak idegen valutákat kicsempészni.

— **A második perzsaszőnyeg, go-belin, stb. tanfolyamra, továbbá tekintettel az esti tanfolyam iránti érdeklődésre, jelentkezőket arra is felvesz a „Spárta” szövömvészeti iskola, Bohus-palota.**

— **Tánciskola.** Gencsy Béláné táncitanító új kezdő és haladó tánc-kolonijába a beiratkozások, megkezdődtek lakásán Str. Nicolae Jonescu (Gróf Károlyi-u.) 7., I. em.

— **Az Aradi Torna-Egyesület** december hó 2-án rendezti meg hagyományos Tornász-báliját, a Fehér Kereszt nagytermében. A gondosan előkészített táncestélyre a t. tagtársak által meghívandók névsorát Bauer és Bodnár urak üzletében aláírással ellátva kérjük leadni.

— **Eljárás a csempészett árpa miatt.** Budapest. Tizenhárom gabonabizományost, gabonakereskedőt és gabonauzletekkel foglalkozó bankcéget helyeztek vád alá árdrágításért és csempészesért. Másfél évvel ezelőtt a gabonaszindikátus a gabonapiac legjobb neveivel kérelmezett a földművelésügyi minisztériumtól engedélyt arra, hogy a dohos és a már állati takarmányozásra is alkalmatlanná vált árpát külföldre kiszállíthassa. Az engedélyt a minisztérium akkor meg is adta. A szindikátus azonban a romlott árpa helyett ezzel az engedéllyel az egészséges árpát akarta kicsempészeni. Egy ilyen szállítmányt most a lefoglaltak



— Német vasuti anyag Romániának hadi kárpótlásul. Bucuresti. Tegnap egy román bizottság indult Berlinbe, hogy ott 25 millió aranyárka értékben vasuti gördülő anyagot vegyen át, melyet Románia Németországtól az ez évre esedékes hadi kárpótlás fejében kap.

— Betörés egy cipésműhelyben. Márton János cipésmester ma feljelentést tett az aradi államrendőrségnek, hogy a Boulevardul Regele Ferdinand (Boros Beni-ter) 23. számú ház alatti műhelyébe az éjszaka betörtök és mintegy hatezer lei értékű kész cipőt és feldolgozatlan bőroket vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást.

## LEGUJABB.

### A Jausannei Konferencia.

Lausanne. A Matin kiküldött indósítója táviratozza: Angorai béke delegáció Izmed pasával tegnap odaérkezett. A francia főkonzul azonnal értesítette Izmed pasát, hogy Poincaré szívesen venné, ha Párisba utaznék, mert a francia kormány feje rendkívül szerencsének tartaná, ha fogadhatná. Izmid még nem tudja, hogy a békekonferencia megnyitására elmegye-e Párisba. Angora római valamint a párisi ügyvivőjét Ferid beyt telefonon Lausanneba kérére Izmid pasa, hogy velük a helyzetet megvitassa. A görög delegációt mára várják Lausanneba.

## Sport.

### Football-mérkőzések.

Glória—CFR—ATE. 1:0 (0:0) Bajnoki mérkőzés. Az első félidőben változó játék, míg a második félidőben inkább CFR. főlény, melyet csak Murányi II. veszélyes lefutásai szakítanak meg. A győztes goal a második félidőben szabadrugásból és kapu előtti kavargásból esik, mit a tehetetlen ATE. egyenlíteni nem tud. A goalba menő labda többek szerint nem volt a goalvonalon túl. Biró: Mittermayer. AMTE—MTK 8:0 (3:0) Barátságos mérkőzés. Az AMTE. revanchot vett a multkorai eldöntetlen. A goalokat Ermesz (4), Stoffa, Auer I., Auer II., Rónay rugták. ATE II—Hercule 8:0 (2:0) Bronzlabda mérkőzés. Az ATE II. lelépi ellenfelét.

Vidéki bajnoki mérkőzések. Timisoara: Unirea—TMTE 2:1 (1:0) Cluj. Universitatea—KKASE. 1:1 (1:1) KAC—CFR 2:1 (0:1) Targul-Muras: Az MTE—MSE. mérkőzésen a hír az MSE. távojaradása miatt az MTE-t mondotta győztesnek. Oraeamare. NAC—Bihorul 1:0 (1:0) Saturnare: Nv.Tör.—SZSE 1:0 (1:0). Vidéki barátságos mérkőzés: Kinizsi—TAC 0:0.

Budapesti bajnokság. A budapesti bajnokságban az MTK. venedszer találkozott az FTC. vel, melyet az MTK. 3:0 (1:0) arányban biztosan nyert. UTE—MAC. 3:0 (1:0) Vasas—VAC. 1:0 (1:0) Törekvés—BTC. 2:1 (2:1) IH. ker.—Zugló 2:1 1:0) KAC—MATC. 3:0 (3:0) Meglepetés.

— Megjelent a Vidéki Sport legújabb száma, mely részletesen közli a romániai és külföldi sporteseményeket.

# A Wenckheim-palota titka.

(Hogy szervezkedtek a magyar fascisták?)

Budapest. Három nap óta a fascistamozgalom ellen kiadott bekügyminiszteri rendelet foglalkoztatja a közvéleményt. Az ügy politikai része egyelőre elhalványodott és az ügy most csak rendőrség eljárás tárgya. A rendteljes egészében felderítette a Wenckheim-palota titkait. Kiderült, hogy a fascistaszervezkedés szeptemberben kezdődött meg és a szervezet magját azok képezték, akik a választások alkalmával Friedrich testőrségét képezték. Később a szervezkedés súlypontja az Ottó bajtársi szövetségre terelődött át, amelynek tagjai legitimista egyetemi hallgatók. Ennek a bajtársi szövetségnek a vezérsége hetenként többször adott ki toborzási parancsot. A toborzás vagy a szabadban, vagy a Wenckheim-palota pincehelyiségeiben történt. A különböző fascista-szervezetek csak a vezérek útján érintkeztek Friedrich Istvánnal. A Friedrich-párti politikusok kihallgatásukkor egyértelműen mind azt vallották, hogy a magyar fascizmus célja: legitimizmus és a gazdasági konszolidáció. A vezérek lakásán a rendőrség házkutatást tartott és főleg elrejtett fegyverek után kutattak. Az államrendőrség a vidéki szervezkedést is megakadályozta. A Kecskemétre utazott Hornyánszky Zoltán és Pók János szervezők után detektiveket küldtek. Az országos főkapitány feloszlatta az összes vidéki, már megalakult fascista-táborokat. A nemzetgyűlés most kezdődő ülészakának első ülésén liberális ellenzéki oldalról interpellálni fognak a fascista szervezkedésről.

Budapest. A rendőri nyomozás azt is kiderítette, hogy a fascisták misztikus ceremóniák között vették fel új tagjaikat, illetőleg eskették meg őket. Két fascista ajánlatára történt a tagfelvétel, de csak abszolút megbízható emberek lehettek a fascista tábor tagjai, akiknek meggyőződésében bizni és titoktartásában számítani lehetett. A már meglelt fascisták ajánlata nem volt elegendő, voltak nyomozóközegek, akik a felveendő tag politikai és egyéb multját a legprecízebben kinyomozták és ha fascista szempontból semmiféle gáncs nem érhetett, történhetett csak meg a felvétel. Középkorra emlékeztető háborzongató jelenetek között. Nagyon szigorú igazoltatások után vezették az újonnan felvett tagot termen keresztül egy nagy terembe, amelynek falai csupaszok voltak; a terem háttérében egy asztal volt, azon négy égő gyertya, egy kettős kereszt, továbbá egy biblia. Az asztal körül félkörben állottak a fascisták vezérei, de teljesen betakarva: egy fekete lepel takarta testüket és a lejüls be volt pályázva fekete posztóval, úgy, hogy csak a két szem kandikált ki. A fascistajelölt egyetlen arcot sem láthatott, nem ismerhetett meg senkit sem; csak teljesen betakarva testeket látott. Négy alabárdos alak szegélyezte a vezérkart. Az egyik vezér kiállt a középre és a jelölthöz fordulva megmagyarázta a fasciz-

mus céljait, programját, feltétlen engedelmségét és titoktartást követelt, figyelmeztetve a leendő fascistát, hogy hivatása nagy veszélyeket rejtget. A jelölt fogadalmat tett, hogy a fascista program minden pontját testtel-lélekkel, esetleg élete feláldozásával is szolgálni fogja. A jobbkezével legyintett a feszület felé, megérintette a bibliát és elmondta az esküformát és a jelölt belépett most már a fascista táborba, beiktatták a fascisták törzskönyvébe. De nem tudhatta meg hetek mulva sem, hogy kik a vezérek. Titkos utasításokat kaptak az összejövetelekre, melyek gyakran a Wenckheim-palota egyik termében folytak le.

## Irodalom, művészet

\* A színház heti műsora. Kedd: Tyukketrec. B. bérlet. Szerda: Fifi. C. bérlet. Csütörtök: Obsitos. Barics Gyula és Győző Alfréd felléptével. A. bérlet. Péntek: Apám felesége. B. bérlet. Szombat este 7 1/2 órakor: Tatárjárás. C. bérlet. 10 1/2 órakor: Morium. Bemutató előadás. Vasárnap d. u.: Cigányprimás. Este 7 és fél órakor: Sárga csikó. A. bérlet. 10 és fél órakor: a Gólya.

\* Tyukketrec. Szombaton éjjeli előadásban tartották meg Tristan Bernard három felvonásos vigjátékának, a Tyukketrec-nek premiérjét. A bemutatott vigjáték cselekménye sovány és ez az oka, hogy — úgy érezzük — a szerző nagyon elnyújtotta darabját, amikor három felvonáson keresztül huzza-vonja azt a kevés kis történet. A darabban azonban van elég komikum ahhoz, hogy három felvonáson keresztül elszórakoztassa a közönséget. Finom szellemesség sincs a darabban, amely a francia vigjátékok főjellemonása szokott lenni. A nem nagy igényű darabban azonban a szerző minden biztonnyal csak mulattatni akar és ezt a célját el is érte. Az előadás erőssége Darvas Ernő groteszk figurája volt, minden mozdulatát és szavát kacagás kísérte. Erdeméül kell betudnunk, hogy sohasem volt bántóan túlzó. Gergely Gizi, Kálmán Sári, Tökés Anna és Jávor Alfréd jól beletalálták magukat a vigjáték hangulatába.

\* Orgona-hangverseny a zsinagógában. Az aradi zsidó hitközségnek új orgonamestere van: Trittinger A. E., aki a pécsi zeneakadémián nyerte művészi oklevélét és a klosterneuburgi híres egyházi zeneiskolát is elvégezte. Az új orgonamester bemutatkozásul a rendes délutáni istentisztelet keretében vasárnap Mendelsson, Bach és Grünzweig orgona műveit adta elő a templomot szüntől megölt előkelő közönség jelenlétében. Trittinger művészi orgonajátéka a szenzáció erejével hatott. A szép hang, de régi — mechanikus — szerkezetű és kevés változatu orgonán, a kezelés adott nehézségei dacára majd elragadóan finom, majd lenyűgözően hatalmas hangszínezéseket

és hatásokat váltott ki tökéletes technikájú manuál és pedál játékkal. A kifogástalan stílusban előadott Bach g-moll fantázián kívül a legmélvebb fiatást szabad improvizációja gyakorolta eredeti témáival és majd klasszikusan szép, majd pedig modernül érdekes harmonizációjával, melyek nagy elméleti tudásról is tanuskodtak. Első nyilvános szereplése alapján már megállapítható hogy Trittinger, határozott nvereséget jelent Arad zenei életének.

\* Haladás-előadás. Igen nívós műsort élvezett végig a kulturpalota nagytermében szombaton a Haladás közönsége. A hetenként szokásos megnvítő és konferáló szavak után Bogdán Babv és Éles Baby játszottak könnyed lendülettel egy csinos Chovannegykezeset. Bruckner Albert klasszikus költeményt szavalt komoly művészettel. Ezután Zima Jancsika lépett a zongorához, akit meleg tapssal fogadott a közönség. Két számból álló komoly programját ügyesen és sikerrel játszotta le. Bignio Mária tanárnő, mint az esperanto egyik aradi harcosa tartott az elterjedt világnyelvről igen értékes felolvasást. Szünet után Ányos Blanka meleghangú művészi szavallatát élvezték, befejezésül pedig a kiváló ifjú zongorista: Kotzander Ernő játszotta magasabb művészettel Liszt „Le Rossignol” és Rachmaninoff Prelude című darabját. A szép műsort köszönő szavak zárták be.

\* A Filharmonikusok mai hangversenyének műsora: Haydn G-dúr, Hoffmann: Trithjoff symphonia. Smetana: Eladott menyasszony, nyitány. Jegyek Scherhagnál.

\* Kedd este az aradi városi színházban: a Tyukketrec kerül színre. A Tyukketrec előadásán kizárólag csak felnőttek vehetnek részt. A darab vezető szerepeit Gergely Gizi, Tökés Ani és Kálmán Sári játsszák.

\* A Fifi új betanulással a mult héten került színre Aradon. A darabot először rendezte Galetta Ferenc, aki a Fifi pesti előadásain a darab vezető szerepét játszotta. Közönségre hozza ismét színre a darabot szerda este a színház igazgatósága, a vezető szerepeket Balogh Böske, Halmos Mici, Galetta Ferenc játsszák.

\* Barics és Győző. az aradi közönség régi kedvelt művészei lépnek fel csütörtök este a legszébb magyar operetben: az Obsitosban. Rég nem hozta színre az Obsitost az aradi színház és felújítása magában véve is érdekeséget jelent, melyet nagyban emel, hogy Barics és Győző legjobb szerepeikben lépnek ismét az aradi közönség elé. Az előadásra jegyek elővételben a színházi pénztárnál kaphatók.

\* A Budapesti Renaissance színház legszenzációsabb drámai újdonságát: a Moriumot mutatja be szombaton este a színház. A komoly irodalmi értékű darabra már hetek óta készül a precíz együttes. Vasárnap éjszaka ismét érdekes bemutatója lesz a városi színháznak: a legpikánsabb francia darab a Gólya kerül színre.



# Utlevelékre vizumot 55 Leiert <sup>leggyorsabban a KELET-hirlapiroda szerez, Str. Alexandri Salacz-u. 1</sup>

## Apró hirdetések.

### Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket **csak szavak számát** számítják.  
 Minden szó hirdetési ára 1 lejt.  
 Vastagabb betűvel 2 lejt.  
 A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.  
 Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.  
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!  
 A legkisebb hirdetés ára 10 szócig 10 lejt.  
 A kiadóhivatalt fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

### Levelezés.

"MEGCSÁLT FERJ" aláírásu levél kő-lá fogója megvételét „Özvegytől.” 12470

"SUSANNE" jellegre levél van a kiadóhivatalban. 5524

"LYA" jellegre érkezett levélben felütemelt csütörtöki napon (Matszky délután 11 óra) nem jelenhettem meg, mert levelet pénteken délelőtt vettem át. Ajánlata conveniál, kérem egy újabb időt meghatározni és a Közlönybe jelezni. Üdvözlöm. 5516

INTELLIGENS fiatal leány discret ur barátságát keresi, ki őt anyagilag támogatná. Leveléket „Boris" jellegre a kiadóba kér. 5517

### Alkalmazás.

HUSZONNYOLC ÉVES izr. kereskedő segéd a textil szakmából állását változtatni szeretné. Szíves ajánlatokat „Szorgalmas" jellegre a kiadóhivatalba kérek. 5515

BESSERES deutsches Fräulein, 20 Jahre alt, wünscht eine Stelle in einem eistklassigen Hausen nach Timisoara (Temesvar). Zuschriften an das Blatt unter „H." 5521

GÉPKÉZELŐI állást keresek alacsony és magas nyomású Stabil gépnél. Vidékre is megyek. Cim a kiadóban. 5519

DEUTSCHES Fräulein anständig, sucht in einem sehr guten Hause eine Stelle zu einem Kinde von 3-5 Jahr nach Timisoara (Temesvar.) Zuschriften erbeten an das Blatt unter „M." 5522

KÖTNI, horgolni tudó leányok felvételnek, munkák házon kívül is adtnak. Cim Wallinger hirdetőjében. 12470

GYERMEKEK melé ajánkozik szolid, intelligens nő. Cime Wallinger hirdetőjében. 12470

SZOBALÉANY, esetleg bejáró, felvételnk dr. Kertész ügyvédnél, Minorita-palota. 5523

DEUTSCH Sprachendes Mädchen für alles wird gesucht zu guten Hause. Adr. in Wallinger-Büro. 12470

HÄRMING-NEGYVEN ÉV körüli megbízható leányt, vagy asszonyt keresek két esztendő kisleányom mellé. Cim a kiadóban. 5459

NÉMET levelezésben perfect gyors- és gépiró állást keres. Ajánlatok „Onálló" jellegre a lapkiadóba. 5476

HELYI ÜGYNÖKSÉGRE és utazásra alkalmas fiúszakmabeli, feltétlenül megbízható egyének nyujtsák be ajánlatukat „Nagykereskedő" jellegre a lapkiadóhivatalába. 5483

### Vétel és eladás.

ANTIK kremleni eladó. Ugyanott gyermekokai festését, gummisát, fedélkészítést vállalom. Strada Bolintineanu (Arany János-utca) 1. Fűrészgár mögött. 5629

FÜRDŐKÁD, ebédőszékek, előszobafal tükrökkel eladók. Bővebbet dr. Miromnál Strada Greceanu 5. 5518

JÓ HAGYMA 50 kilogramm feletti vételnél 3 Lejt 50 bani Samuil Rosenbach Piața Catedralei (Tököl-téri) üzletben kapható. 5493

SZÉP EBÉDLŐ, fehér leányiszoba, szalongszék, hálószoba, íróasztal, cserépkályha, szőnyegek és többféle butorok eladók. Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 17a) az udvarban. 5526

TEKERCS OSOMAGOLÓ PÁPIR vékony és vastag minőségben olcsón beszerezhető Krieszer paplkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11551

IRÓGÉPER, kellekek, javítóműhely, Copyingoffice Szegefinél, Str. Luther-utca 1. Telefon 111. 4588

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

VEHET, ELADHAT, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

MINDENNEMŰ ÉKSZERT. gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássytér) 20. 12021

KÖNYVET és kottát (nagy tömegben) olcsón árusít Kerpel könyvüzlete. Ugyanott kölcsönkönyvtár is. 12703

### Ingatlan.

MAGANHÁZ szép lakással, villany, vízvezeték és fürdőszobával eladó. Azonnal átvehető. Cim a kiadóhivatalban. 5470

GHIOROCON (Gyorokon) déltoldalon 10 perc a Piac-tértől kétholdas szőlő kolnával eladó. Hamp, Ghioroc (Gyorok.) 5467

HÁZTELEK eladó Strada Pescarului 21. Bővebbet Estreicher, Strada Pescarului 23. (Thökölly Imre-utca). 5525

### Ellátás.

IZLETES házikoszt kapható kizárólag uriember részére Strada Mețianu (Forray-utca) 2. 1. emelet ajtó 9. Stern ház. 5528

LEÁNYOM részére keresek december 1-ge intelligens családnál teljes ellátást zongora használattal. Ajánlatokat „Intelligens" jellegre kiadóba kérk. 5478

INTELLIGENS urinő részére teljes ellátás kerestetik színház közelében. Cim Wallinger hirdetőjében. 12470

IZLETES ebéd házon kívül is nyolc Leiert kapható Strada Unirei (Fábián Gábor-utca) 11. 12470

### Különféle.

SZÁRAZ, PADOLT pince raktárhelyiség kiadó, azonkívül egy kapu és egy üvegfal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5514

ERDŐKITERMELÉSÉHEZ 100 ezer lejt tőkevel társat keresek. Ajánlat kiadóba kérek „Közeli erdőség" jellegű levélben. 5520

Tűzfaját hazaszállítom, költözködéseket, vagy egyéb szállítani valóját gyorsan és jutányosan eszközölöm:  
**Göckel Alfréd**  
 Dacia Saguna (Varjassy Lajos-utca) 63.  
 Szállítások vidékre szintén elfogadjatnak. 12470

Néhány ügyes 18-24 éves fiatalember, ki a lakatosmesterséghez ért, felvétetik az 5527  
 Aradi Kötő- és Kőtszővőgyár Reszvénytársaságnál Arad, Str. Puscasilor (Lövész-utca).

A legszebb és legolcsóbb nyomtatványokat  
 AZ  
**ARADI KÖZLÖNY**  
 könyvnyomdája készíti.



Üvegeknek mindennapi használatra. Úraimnak borotválkozás utánra ajánljuk a  
**HELACITOT**  
 Izzadó fényes zsíron arc, egyszeri lemosásra csodás szép leaz, mintha valami lehetet finomságu harmattal volna bevonva. (Miteserek) alkák pár nap alatt elmúlnak. — Legártalmatlanabb arcszépítő. — Készíti  
 Dr. Földes és Hehs Margitremes gyára  
 Budapest, I. Bertalan-utca 26.  
 Arad—Uj-Miclaica. 19091

**KERESEK**  
 azonnali belépésre magaslásban szakértő 5456  
**tömlőnart**  
 11 járatu malomban. Ajánlkozók u ikölt. ségét megtértem. Csak pontos és rendszerető emberek jelentkezzenek. Cim:  
**Páncota, Veronka-malom**

Körülbelül 19 km. hosszu, 70 m/m magas  
**mezei vasuti sín, w**  
 további olcsó 3 km. hosszu 5 kilogrammos  
**hordozható sín w**  
 teljes felszereléssel  
**eladó.**  
 Bővebb felvilágosítással szolgál a Csanádi Szekeskapitányi Hivatal Timisoara. 11472

**AZ IGAZI UTAT!**  
 Hamburg 6. Postafiók. 12331  
 Dr. H. Soltan, betegkezelés  
 költözéseket megtertem.

**Gyári lerakat**  
 karácsonyi játékokban, bábukban, szövet állatokban, mackókban.  
 Olcsó árak! Tartós, jó kivittel!  
**Temesvár, Lloyd-palota III. 6. Interurban telefon 4-63.**  
 Díjtalan lifthezszálat. 11472

Nikkelezéseket, bádogos munkákat, ugyszintén vízvezeteket újat és javításokat legjutányosabban vállal **Kohn József, Arad,** Strada Consistoriului (Batthyány-utca) 32.

Tauril tömlők, hortömlők, fejtötömlők és más műszaki gummi áruk kaphatók az Automobil- és Gépkereskedelmi Vállalatnál, Arad, Strada Alexandri (Salacz-utca) 6. szám. 12580